

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Вступ. В сучасному світі дедалі частіше постає питання гендеру та гендерної ідентичності. Це питання впливає на переважну більшість сфер соціального та особистого життя. Так, питання гендеру стало актуальним у Збройних Силах США, коли колишній президент Д. Трамп заборонив трансгендерам служити в американській армії, виправдовуючи це рішення зменшенням медичних та економічних витрат. Новообраний президент США Д. Байден скасував це правило, проте досі в американському суспільстві існують дискусії з цього питання [4]. Такий приклад – непоодиноким, багато людей зіштовхуються з такими проблемами в різних сферах життя – в освіті, професійній діяльності, взаємодії з державними органами тощо. Тому, вивчати питання приналежності особи до певного гендеру, становлення її гендерної ідентичності дуже необхідно.

У вітчизняна наука питання гендеру та гендерної ідентичності досліджує вже протягом 20-ти років. Одна із провідних вітчизняних фахівців в цій царині – Оксана Кікінежді – пише: «гендерна ідентичність особистості – це усвідомлення (когнітивний компонент), ставлення (афективний компонент) і реалізація (поведінковий компонент) індивідом себе у різних сферах життєдіяльності» [1]. Вищезгадані психічні явища та процеси зароджуються в ранньому віці. У цьому ж віці часто батьки починають і гендерне виховання, виховуючи в дитину в руслі гендерної ідентичності, що відповідає до вродженої статі.

Молодий український науковець О. Курдибахи досліджує питання гендерної ідентичності підлітків. У його науковій розвідці було використано Фрайбурзький особистісний опитувальник (лише шкалу маскулінності/фемінності). За результатами цього дослідження близько половини (44-52%) підлітків 10-17 років ідентифікують себе як андрогінів,

висуваючи високі вимоги як до поняття «чоловік», так і до поняття «жінка». Як маскулінний свій гендер ідентифікують в середньому 30% хлопчиків та 34% дівчат. Фемінним свій гендер вважають до 26% хлопчиків (старші підлітки) та до 15% дівчаток. Варто відмітити, що згідно з цим дослідженням хлопчикам властива часткова фемінність, а дівчатам часткова маскулінність, проте фемінних підлітків в середньому на третину менше, ніж маскулінних, як серед хлопчиків, так і серед дівчаток [2].

За кордоном питання гендеру досліджується в багатьох країнах, а західні науковці розрізняють більше 60 гендерних категорій та підкатегорій. Окрім цисгендерних людей також досліджуються трансгендери, сколіогендери, агендери, андрогіни тощо. Одними з найбільш відомих дослідників гендеру у США є Мер Абрамс з Університету Каліфорнії у Сан-Франциско. Цей науковець написав багато праць і провів багато досліджень із питань гендеру, в тому числі і щодо формування гендерної ідентичності у підлітковому віці, досліджуючи роль тембру голосу в гендерній ідентифікації. Згідно з М. Абрамс підлітковий вік – час сильного психосоціального та фізіологічного розвитку, який має фундаментальний вплив на формування гендерної ідентичності, проявів свого гендеру та формування гендерної ролі.

У нових моделях розвитку гендерної ідентичності дітей та підлітків припускається, що розвиток гендерної ідентичності є нелінійним інтерактивним процесом між дітьми та опікунами та невблаганно пов'язаний із біологічним процесом статевого дозрівання.

Статеве дозрівання може посилити гендерну дисфору, оскільки вторинні статеві ознаки можуть підкреслити розбіжність між гендерною ідентичністю та вродженою статтю при народженні [3].

Висновки. Гендерні студії у сучасній психології – питання, що потребує значних досліджень і створення актуальних та дієвих методик психологічного консультування, терапії та корекції клієнтів із традиційною та нетрадиційною

гендерною ідентичністю. В Україні недостатньо спеціалістів-практиків та науковців, що досліджують питання гендеру.

Майбутні фахівці з психології обізнані в питаннях гендеру та готові працювати з нетрадиційною гендерною ідентичністю, розроблюючи спеціальні програми психотерапії та проводячи консультування.

В Україні дослідження гендерної психології обмежено, як правило, вивчення лише маскулінності, андрогінності та фемінності, в той час як, в США розрізняють кілька десятків видів гендеру. Дослідження гендерної психології в США та ЄС є набагато більш масштабними і включають в себе не тільки дослідження гендерної ідентичності, а також розробку методів роботи з представниками різних типів гендеру.

Список використаних джерел

- 1) Кікінежді О. Методологічні засади дослідження гендерної ідентифікації в онтогенезі / Оксана Кікінежді. // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». 2017. № 3. С. 65–66.
- 2) Курдибаха О. Гендерна ідентичність підлітків в умовах позашкільних навчальних закладів / О. Курдибаха. // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. №3. С. 45–49.
- 3) Abrams M. Transgender and Nonbinary Adolescents: The Role of Voice and Communication Therapy. / Mere Abrams // Perspectives of the ASHA Special Interest Groups. 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://pubs.asha.org/doi/10.1044/2019_PERSP-19-00034. – Назва з екрана.
- 4) Biden reverses Trump’s ban on transgender people serving in military // The Guardian. 2021. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/jan/25/transgender-military-ban-biden-repeal-trump-rule>. – Назва з екрана.